

RÍMSKA RÍŠA

Doc. Dr. Cabanová, PhD.

PODĽA LEGENDY VZNIK RÍMA SÚVISÍ S DEJINAMI TRÓJE...

TRÓJSKY HRDINA **AENEAS** PO VOJNE MAL POTOMKOV
ROMULA A REMA

1. OBDOBIE RÍMA - KRÁĽOVSKÉ

V roku **753** pnl. bol založený Rím, *najstaršie je STARORÍMSKE (KRÁĽOVSKÉ)* Dlhé obdobie si udržali rodové zväzky a úcta k starším.

- Rimania boli **zástancovia rodinnej výchovy** pričom kládli dôraz rovnako na výchovu roľníkov ako vojakov (nepodceňovali fyzickú prácu)
- nie kalokagatia ale **praktický úžitok**
- Centom sily a práva bol otec domu – **PATER FAMILIAS**
- Prísna výchova a mravnosť – poriadny , dobrý občan

Kráľ vládol, *poradcom mu bol senát...*

Reforma Servia Tullia

TRIEDY	I.	II.	III.	IV.	V.	proletári
Pozemky v rozlohe (jutrá)	20	15	10	5	2	0
Počet stotín vo vojsku = poč. hlasov v stotinovom zhromaždení	80 a 18 stotín jazdy	20 a 2 stotiny remeselníkov	20	20 a 2 stotiny hudobníkov	30	1

II. OBDOBIE REPUBLIKY (510 – 146 pnl)

- *Výrazné ovplyvnenie helenizmom, gréckou kultúrou*
VZDELANIE BOLO DLHÉ OBDOBIE ROVNAKÉ AKO GRÉCKE VZDELANIE (DVOJAZYČNOSŤ), POZÝVANÍ GRÉCKY UČITELIA, PESTOVANIE RÉTORIKY.
- OBOHATENIE OBSAHU: **RÍMSKE PRÁVO**, CIEĽOM BOL **VIR IUSTUS** (PRÁVNE MYSLIACI ČLOVEK)
- **CICERO**: POŽIADAVKA KOMPLEXNEJŠIEHO VZDELANIA PRE REČNIKA: REČNÍK MÁ MAŤ VEDOMOSTI O CELOM ČLOVEKU.
- PRVÝ PREDSTAVIL **HUMANISTICKÚ IDEU VZDELÁVANIA**
- VYŠŠIE VZDELANIE: SEPTEM ARTES LIBERALES
- **QUINTILIANUS** PRVÝ TEORETIK PEDAGOGIKY
- INTITUTIO ORATORIA (VÝCHOVA REČNÍKA) NA DÔCHODKU ZHRNUL VŠETKO, ČO SA DOVTEDY VEDELO O VÝCHOVE. ZAVRHOVAL TELESNÉ TRESTY. ROZPRACOVAL DIDAKTIKU VÝUČBY JAZYKA.

VZDELÁVANIE V RÍME

- VZBURA RÍMSKYCH PATRIOTOV PROTI VPLYVU GRÉCKYCH UČITEĽOV
- LUDI (HRY) - RÍMSKE ŠKOLY
- PRE VYŠŠIE ŠKOLY PLATÍ UŽ OD ČIAS HELENIZMU

SEPTEM ARTES LIBERALES

OBDOBIE RÍMSKYCH CISÁROV

- **OCTAVIUS AUGUSTUS 1. cisár**
„Štedrí Antoninovci udelili učiteľom štátne platy. Každý profesor politiky, rétoriky, platonickkej, peripatetickej, stoickej i epikurejskej filozofie dostával ročne desaťtisíc drachiem, čo je vyše 300 libier šterlingov“ (Gibbon).
- **CISÁRI PODPOROVALI ROZVOJ VYSOKÉHO ŠKOLSTVA.**
- Za cisára Augusta vzrástlo latinské básnictvo (Vergilius, Horácius).
- **RODINA STRÁCA NA VÁŽNOSTI**
- **MORÁLKA VYŠŠÍCH KRUHOV SA UVOĽŇUJE.**

Key

Roman Republic in 201 B.C.	■
Additional by 100 B.C.	■

EXPANSION OF ROME

about 2nd Century B.C.

SCALE OF MILES

0 100 200 300 400 500 600

OBDOBIE RÍMSKYCH CISÁROV

- OBDOBIE ROZKVETU, ZLATÉHO VEKU ŠKOLSTVA
- TIBERIUS
- FLAVIUS **VESPASIANUS** (VLÁDOL 69 -79)
POŠTÁTNIENIE ŠKOLSTVA
- PRVÝ ŠKOLSKÝ PORIADOK
- ŠIROKÉ PRÁVOMOCI PRE UČITEĽOV: UČITELIA – OTROCI DOSTALI SLOBODU, OSLOBODENIE OD VOJENSKEJ ZÁKLADNEJ SLUŽBY

STOIK cisár Marcus Aurélius:

„Svet presýtený rozumom musí byť krásny“

VZNIK KREŠŤANSTVA

NOVÉ NÁBOŽENSTVO VZNIKLO UŽ V OBDOBÍ HELENIZMU KO AMALÁ KOMUNITA OTROKOV SKRÝVAJÚCA SA V KATAKOMBÁCH POD RÍMOM V ZNAKU MALI RYBU

- MONOTEISTICKÉ NÁBOŽENSTVO – LÁKAVÁ IDEA: NOVÉ KRÁĽOVSTVO BOŽIE
- DUCH LÁSKY, ODPUSTENIE
- ROVNOSŤ: „VŠETCI STE ROVNÍ V KRISTU“
- **IDEA KREŠŤANSKÉHO VZDELÁVANIA.** POTREBA SYSTEMATICKEJ PRÍPRAVY *KŇAŽSKÉHO* DORASTU.
- **PRVÉ KREŠŤANSKÉ ŠKOLY** NA PRÍPRAVU KRSTU – **KATECHETICKÉ A KATECHUMICKÉ**
- V R. 526 RÍMSKY PATRICIJ SV. DOMINIK Z NURSIE ZALOŽIL NA HORE MONTE CASINO **1. KLÁŠTOR** (VZNIKLA REHOĽA BENEDITÍNOV)
- **ÓRA ET LABÓRA** (MODLI SA A PRACUJ), *PREPISOVALI KNIHY*
- KLAŠTORNÉ ŠKOLY MALI INTERNÚ A EXTERNÚ ČASŤ

***EN CHRISTO PAIDEA* –**

KREŠŤANSKÁ VÝCHOVA

- TERMÍN NÁJDEME UŽ V LISTOCH **SV. KLEMENTA RÍMSKEHO** (OKOLO ROKU 96 NL.).
- EŠTE PRED NÍM **SV. PAVOL** VO SVOJICH LISTOCH DÁVAL RODIČOM RADY, **AKO MAJÚ VYCHOVÁVAŤ SVOJE DETI** (SVÄTÉ PÍSMO, EF 6, 1 – 4; KOL 3, 21).
- SPOČIATKU VŠAK NEBOLO MOŽNÉ KREŠŤANSKÚ VÝCHOVU NADOBUDNÚŤ V ŠKOLE AKO SVETSKÉ VZDELANIE, ALE LEN **V CIRKVI A V RODINE.**

NEKORÉ CÍÁRSTVO – ABSOLÚTNA MOC CÍÁROV

- **PRENASLEDOVANIE KREŠĀNOV**
- **DIOKLECIÁN** *absolutizmus*, **NERO**
- **KONŠĀNTÍN VELKÝ** KONVERTOVAL, PO DOHODE SO SVOJIM SPOLUVLÁDCOM LICÍNIOM, NA KREŠĀNSKÉ NÁBOŽENSTVO.
- V R. 313 NL. V **MILÁNE** VYDAL **EDIKT** KTORÝM POVOLIL
- **SLOBODNÉ HLÁSANIE KREŠĀNSTVA**
- V R. 395 **ROZPAD RÍMSKEJ RÍŠE NA VÝCHODNÚ A ZÁPADNÚ**

LITERATÚRA

- REBLE, Albert. *Dejiny pedagogiky*. BA: SPN, 1995. ISBN 80 -08-02011-3.